

Les geven kun je niet **vanzelf**

Aandacht voor kennisoverdracht verschilt per faculteit

Nu zit je nog onderuitgezakt in de collegebanken te luisteren naar je docent. Maar later sta je zelf misschien wel voor de zaal. Hoe dan ook zul je kennis moeten overdragen. Wordt dat een succes? Wordt er in je studie wel voldoende aandacht besteed aan didactische vaardigheden? Lot Snijders Blok en Eleonore Vennemann

Elke arts moet kennis kunnen overdragen, bijvoorbeeld aan studenten, maar sowieso aan patiënten. Uit een enquête van het KNMG Studentenplatform bleek dat 96 procent van de geneeskundestudenten positief staat tegenover het zelf geven van onderwijs. Dat is maar goed ook, want in het Raamplan staat dat je als arts onderwijs moet kunnen verzorgen voor patiënten, studenten en zorgverleners. Om onderwijs te geven, heb je didactische vaardigheden

Tussen studenten bestaan opvallende verschillen wat betreft hun zelfvertrouwen om later onderwijs te geven. Zo hebben vrouwelijke studenten daar minder vaak vertrouwen in dan mannelijke studenten. Ook tussen de faculteiten bestaan grote verschillen. In Nijmegen en Rotterdam acht 37 procent van de coassistenten zich na het afstuderen onbekwaam om onderwijs te geven aan studenten in de bachelorfase. Terwijl maar 17 procent van de studenten van de Vrije Universiteit en van de Universiteit Utrecht dit aangeeft. Een mogelijke verklaring is dat studenten pas laat in hun studie les krijgen in onderwijzen. In Nijmegen krijgen studenten bijvoorbeeld vlak voor de laatste coschappen een korte cursus 'Teaching', omdat ze daarna zelf coassistenten gaan begeleiden.

Juiste vragen

Heb jij ook weleens uren zitten ploeteren op een lastig onderwerp en kom je er dan nog niet uit? En als de volgende dag de werkgroepbegeleider je een paar vragen stelt, begrijp je het ineens! Zo'n docent betreft iedereen bij het onderwijs en begrijpt waar jij vastloopt. Dat is de kracht van iemand die didactische vaardigheden goed kan toepassen. Als je snapt hoe iemand leert, begrijp je ook waar problemen kunnen ontstaan. Een student die al ervaring heeft opgedaan met deze vaardigheden, is later goed voorbereid om te onderwijzen.

Als je snapt hoe iemand leert, begrijp je ook waar problemen kunnen ontstaan

nodig. En dat is meer dan het houden van een presentatie. Ook het stellen van vragen, observeren en feedback geven vallen hieronder. Uit de enquête blijkt ook dat 37 procent van de zesdejaarsstudenten denkt dat ze dit niet kunnen en dat ze de benodigde didactische vaardigheden missen.

ma 31-10
Hfd 33-39

Uit de enquête blijkt dat 37 procent van de zesdejaarsstudenten denkt dat ze de benodigde didactische vaardigheden missen.

In Nijmegen en Rotterdam acht 37 procent van de coassistenten zich na het afstuderen onbekwaam om onderwijs te geven. Terwijl maar 17 procent van de studenten van de Vrije Universiteit en van de Universiteit Utrecht dit aangeeft.

Een korte cursus
'Teaching'

WWW.ARTSINSPE.NL

beeld: Thinkstock/AIS

Alle faculteiten besteden aandacht aan didactische vaardigheden; maar niet allemaal in dezelfde mate. Zo moeten studenten in Groningen, Maastricht en aan de VU al in de bachelorfase veel presentaties geven, terwijl dit in andere steden pas tijdens de coschappen aan de orde komt. Sándor Öry, derdejaars in Maastricht, is blij dat zijn faculteit daar uitgebreid les in geeft: 'In mijn omgeving zie ik nog altijd veel mensen die moeite hebben met presenteren en onzeker zijn. Ze maken daardoor fouten in de informatieoverdracht. Binnen ons communicatie- en reflectieonderwijs kun je keuzemodules volgen, specifiek voor een onderdeel dat je moeilijk vindt.' Yves Franssen, vierdejaars aan dezelfde universiteit, vindt al die presentaties soms wat overdreven, maar hij merkt ook dat het onderwijs hem geholpen heeft: 'Zeker bij patiëntencontacten zijn didactische vaardigheden onmisbaar. Wat heb je nou aan een arts die een patiënt niet kan uitleggen wat er mis is?'

Bijbaantjes

Aan de UvA, in Leiden en in Utrecht worden keuzevakken aangeboden in 'onderwijs geven'. Ook kun je je op veel plekken als tutor of mentor aanmelden om jongere-

jaars te begeleiden. En buiten het curriculum kun je op verschillende manieren je onderwijskundige capaciteiten bijspijkeren, bijvoorbeeld met bijbaantjes. Je kunt bijvoorbeeld huiswerkbegeleider worden. Ook kun je op alle faculteiten als student-assistent aan de slag. Van de studenten die als student-assistent hebben gewerkt geeft 81 procent aan dat dit belangrijk was bij de ontwikkeling van hun didactische vaardigheden; 66 procent van de huiswerkbegeleidende studenten meldt hetzelfde.

Speciaal programma

In sommige steden kun je je didactische vaardigheden verbeteren in speciale programma's. Zo is in Groningen in 2008 het BKO-S-traject (Basis Kwalificatie Onderwijs voor Studenten) gestart. Gemotiveerde studenten krijgen workshops en trainingen in onderwijs geven en doen daarnaast praktijkervaring op. Lisanne Westra, vierdejaarsstudent, volgt dit traject: 'BKO-S is voor mij een hele goede uitdaging om me buiten de geneeskunde verder te ontwikkelen op het gebied van onderwijs. Ik werk bij de examencursussen in Leiden en heb als invallkracht voor brugklassen gestaan. Mijn droom is uiteindelijk het arts zijn te combineren met doceren aan de universiteit. Daar-

Tips

Wat kun je zelf doen om je onderwijskundige skills te verbeteren?

- Meld je aan voor een cursus of keuzevak 'onderwijs geven' op je faculteit.
- Zoek een bijbaantje als student-assistent, huiswerkbegeleider of docent bij een examencursus.
- Geef je op als tutor of mentor en begeleid je medestudenten.
- Via IFMSA kun je trainingen volgen om les te geven over studiegerelateerde onderwerpen als seksuele voorlichting, mensenrechten en orgaandonatie.
- Ook op andere plekken liggen mogelijkheden: training geven op de sportclub, voorlichting geven over je studie of misschien wel rondleiden in een museum.

voor is dit een stap in de goede richting.' Helaas stopt het BKO-S-traject in Groningen vanwege bezuinigingen. 'Heel jammer', vindt Lianne, 'zeker omdat het naar mijn mening écht iets toevoegt aan het curriculum. Het traject zorgt voor extra aanwas van professionele, gemotiveerde docenten.'

Anatomieles

Ook in Leiden bestaat een programma om je onderwijs-skills te verbeteren. Studenten kunnen vanaf hun tweede

om als snijzaalassistent anatomieles te geven. Ik merkte tijdens het lesgeven dat ik graag meer wilde weten over de achtergrond, zoals hoe je studenten kunt motiveren. Ik zie nu tijdens mijn coschappen hoe belangrijk kennis van didactische vaardigheden is; elke arts moet onderwijs geven, maar lang niet iedereen heeft daar verstand van. Vaak wordt een verhaal over het eigen vakgebied verteld, maar als dit beter zou aansluiten op het niveau van de student is er veel meer uit te halen!

Dat het belangrijk is om te weten hoe je onderwijs geeft, daar zijn studenten het over eens. Op dit moment wordt op alle faculteiten aandacht besteed aan didactische vaardigheden. Toch is ruim een derde van de zesdejaars-studenten niet tevreden over de eigen capaciteiten om na het afstuderen onderwijs te geven. Met deze onzekerheid van studenten moet wat gedaan worden. Dit kan door het aanbod van didactische vaardigheden duidelijker zichtbaar te maken in het curriculum. Want wie nu zijn medestudenten enthousiast kan maken voor dat moeilijke vak, lukt dat later ook als bevlogen docent in een volle collegezaal. [knms Studentenplatform](#)

'Het aanbod van didactische vaardigheden moet duidelijk zichtbaar worden in het curriculum'

jaar het keuzevak 'Onderwijs geven' volgen. In een aantal bijeenkomsten leren zij de theoretische achtergrond van het lesgeven. De studenten mogen vervolgens zelf als werkgroepdocent hun kennis toepassen bij twee eerste-jaarsvakken. Miriam Stui, zesdejaarsstudent, heeft dit programma gevolgd: 'Ik vond het altijd al ontzettend leuk om onderwijs te geven, daarom heb ik me aangemeld